

TECHNIKOS ŽODIS

THE ENGINEERING WORD

The Lithuanian Monthly Newspaper.
Published by the American Lithuanian
Engineers & Architects Ass'n at Chicago

TECHNIKOS DARBUOTOJŲ MENRASTIS

NR. 5 (14)

GEGUŽĖS, 1952

II METAI

ALIAS ĮSTATŲ PROJEKTAS

ALIAS Įstatų Projekto pirmąją redakciją paruošė ALIAS Philadelphijos sk. pirm. Doc. A. Jurskis. ALIAS Centro Valdyba, naudodamasi pirmąją redakciją, 1951 m. spalio 14 — 1952 m. balandžio 5 d. išnagrino papunkčiui, įvedė pataisų bei papildymų ir Centro Valdybos posėdyje 1952 m. bal. 5 d. priėmė šiuo Įstatų Projekto Antrąją Redakciją. Kadangi kiekvienam nariui svarbu iš anksto, prieš šiuo įstatų priėmimą suvažiavime, su jais susipažinti ir susidaryti savo nuomonę, šiame „T. Z.“ numeryje perspausdinami ALIAS Įstatai, o sekančiame numeryje — (tąsa) ALIAS Įstatų Taisyklės.

Antrojo Pasaulinio Karo audrų po visą pasaulį išblaškytų lietuvių cilėse didelis skaičius inžinierių, architektų ir technikos darbuotojų pasklidome Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Čia susitikome su ankstyvesnės išeivijos lietuviams profesionalais bei inžinieriais ir supratome, kad ir vieni ir kiti, tiesą ir laisvę gindami, vergovės pančių vengdami, suradome užuovėją šiame žmogaus laisvių krašte.

Čia skiname sau profesinį kelią ir buviamės į Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungą sėkmingiau pritaikyti savo profesinius sugebėjimus ir savo darbus būti naudingais visuomenei bei pavergtai Tėvynei Lietuvai.

Būdami ištikimi J. A. Valstybių demokratinei santvarkai, dėdamiesi prie šio krašto laisvių išlaikymo ir gerovės kėlimo, kartu norime būti stiprūs dvasia, kuri paveldėjome iš savo tautos; tautos, kuri per amžius gynė ir saugojo Vakarų kultūrą nuo Rytų barbarų antplūdžio, tautos, kuri ir šiandien, būdama pavergta ir žudoma, ryžtingiausiai priešinasi imperialistinėms komunizmo užmačioms.

Šių minčių ir jausmų vedini, surašome šiuos įstatus.

AMERIKOS LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ SĄJUNGOS (A. L. I. A. S.) ĮSTATAI

I. Bendroji dalis. (1) Sąjungos vardas — Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjunga, sutrumpintai — ALIAS. (2) ALIAS savo veikla siekia šių tikslų: (a) jungti į darnią profesinę organizaciją JAV lietuvių inžinierių, architektų ir kitus kvalifikuotus technikos darbuotojus; (b) ugdyti moksliską ir profesinį narių pasiruošimą; (c) padėti nariams pasikeisti profesinėmis žiniomis; (d) studijuoti ir ruošti Lietuvos ūkio atstatymo planus; (e) organizuoti dalyvauti lietuvių visuomenės gyvenime ir Lietuvos laisvinimo kovoje; (f) teikti ALIAS nariams visokeriopos paramos. (3) Šių tikslų siekdama, ALIAS (a) šaukia narių susirinkimus; (b) rengia paskaitas ir diskusijas; (c) organizuoja profesinio bei kultūrinio pobūdžio išvykas ir parengimus; (d) skelbia konkursus; (e) steigia sekcijas, kaip numatyta šių įstatų IV dalyje.

II. ALIAS nariai. (4) ALIAS sąjungą sudaro (a) tikrieji nariai; (b) nariai kandidatai; (c) garbės nariai. (5)

Tikruoju nariu gali būti kiekvienas lietuvis inžinierius, architektas ir technikas, galįs įrodyti universitetų techninių fakultetų, koledžių ar aukštesniųjų technikos mokyklų baigimą, o taip pat turįs tolygų patyrimą. (6) Nariu kandidatu gali būti asmuo, dirbąs technikos srityje ir studijuojąs (studentas) inžinierijos bei architektūros dalykus, numatęs pasiekti tikrojo nario kvalifikaciją. (7) ALIAS turi sąjungos ir skyriaus garbės narius. Jais gali būti išrinkti asmenys, pasižymėję dideliais inžinieriniais bei architektūros darbais, žymūs mokslininkai, taip pat asmenys, daug nusipelnę sąjungos ar skyriaus reikalams. (8) Sąjungos nariu negali būti asmuo, kurio elgesys ir veikla nesuderinama su žmogaus garbe, ir kenkė ar kenkia JA Valstybėms bei Lietuvai ir jos laisvės kovai. (9) Tikrieji ir garbės nariai yra pilnateisiai, jei kuriuo šių įstatų straipsniu nenustatyta kitaip. (10) Nariai kandidatai kiekvienu atveju turi patariamąjį balsą. (11) ALIAS nariai aktyviai dalyvauja sąjungos gyvenime, moka nustatytą nario mokesį, remia sąjungos vykdomųjų organų veiklą ir laikosi šių įstatų. (12) ALIAS nariai, išskyrus sąjungos garbės narius, priimami skyrių valdybų. (13) Sąjungos garbės nariai renkami vienbalsiai skyrių atstovų suvažiavimo, centro ar skyriaus valdyboms raštiškai pasiūlius. (14) — ALIAS narys gali būti skyriaus valdybos iš sąjungos pašalintas, (a) nustojęs nario kvalifikaciją, kaip numatyta par. 8, (b) už šių įstatų nesilaikymą. (15) Pašalintas narys gali skustis Garbės Teismui. (16) ALIAS narys nustoja nariu buvęs, (a) miręs, (b) iš sąjungos išstojęs — raštišku pareiškimu.

III. ALIAS skyriai. (17) Kiekvienoje vietovėje ar apylinkėje, kur gyvena nemažiau 5 asmenų, turinčių ALIAS nario kvalifikaciją, steigiamas ALIAS skyrius. (18) ALIAS skyrius sudaro valdybą, suburia narius ir veikia pagal šių įstatų nuostatus. (19) Skyrius bendradarbiauja su centro valdyba, teikia jai visas reikiamas profesines ir organizacines informacijas ir moka nustatytus mokesčius.

IV. ALIAS profesinių specialybių sekcijos. (20) Atskirų specialybių nariai gali sudaryti ALIAS sekcijas bei grupes moksliniais tyrinėjimams sėkmingiau vykdyti, profesinėms žinioms pagilinti ir keliamoms Lietuvos ūkio atstatymo problemoms spręsti. (21) Sekcijos skyrių ribose renkasi sau vadovus bei jų pavaduotojus, kurie tarpininkauja tarp Sekcijos ir Skyriaus Valdybos.

V. Atstovų suvažiavimas. (22) Vyriausias ALIAS Sąjungos sprendžiamasis organas yra Atstovų Suvažiavimas, kuris: (a) svarsto Sąjungos veiklą ir nustato veikimo gaires, (b) priima ir keičia Sąjungos įstatus, (c) tvirtina Sąjungos Centro Valdybos pateiktą metinę apyskaitą ir nustato reikalingas sąmatas atėičiai, (d) renka Sąjungos Centro Valdybą, Revizijos Komisiją ir Garbės Teismą. (23) Atstovų Suvažiavimo sprendžiamuoju balsu dalyvauja garbės nariai ir Skyrių atstovai — tikrieji nariai. (24) Atstovų Suvažiavimai įvyksta ne rečiau,

kaip kas dveji metai. (25) Svarbiems reikalams esant, Centro Valdyba gali susaukti ir nepaprastą suvažiavimą. (26) Dėl kurios nors priežasties Centro Valdybai nešaukiant reikalingą (pagal par. 24) suvažiavimą, jis turi būti susauktas Centro Revizijos Komisijos.

VI. Centro valdyba. (27) Centro valdybos kadencija, narių bei kandidatų skaičių nustato ir Centro Valdybą renka Atstovų Suvažiavimas. (28) Centro Valdyba eina pareigas, kol bus išrinkta nauja C. Valdyba. (29) Išrinktoji Centro Valdyba pasiskirsto pareigomis ir numato kitus pareigūnus iš kandidatų pagal reikalą. (30) ALIAS Centro Valdyba: (a) vykdo Atstovų Suvažiavimo nutarimus, (b) tvirtina skyrių steigimą ir koordinuoja jų veiklą, (c) vysto ALIAS veiklą vadovaudamasi įstatais, suvažiavimo nutarimais ir patvirtinta sąmata, (d) paruošia veiklos apyskaitą ir pajamų išlaidų sąmatą būsimam suvažiavimui, (e) palaiko ryšius su kitomis profesinėmis organizacijomis, (f) bendradarbiauja su lietuvių bendruomenės kultūrinėmis ir visuomeninėmis organizacijomis, (g) skatina ir plečia narių profesinį prisidėjimą prie Lietuvos ūkio atstatymo studijų darbų, (h) atstovauja JAV lietuvių inžinierių ir architektų PLIA Sąjungoje. (31) Prie Centro Valdybos veikia Spaudos Skyrius, kuriam vadovauja vienas valdybos narių.

VII. Centro Revizijos Komisija. (32) Revizijos Komisija iš 3 narių ir 2 kandidatų renkama Suvažiavimo tai pačiai kadencijai, kaip ir Centro Valdyba. (33) Revizijos Komisija kontroliuoja Centro Valdybos pinigines operacijas, kasą ir patikrina finansinę atskaitomybę. Revizijos Komisija patiekia suvažiavimui Centro Valdybos finansinės veiklos apyskaitą tvirtinti. (34) Revizijos Komisijos įgaliotas, kiekvienas jos na-

rys gali tikrinti Centro Valdybos ar jos padalinių kasą.

VIII. Garbės Teismas. (35) Garbės Teismas renkamas iš 3 narių ir 2 kandidatų. Teismo nariai iš savo tarpo išsirenka pirmininką. Teismo nariais renkami gyvenime patyrę ir ne jaunesni, kaip 40 metų asmenys. (36) Garbės Teismas sprendžia ALIAS narių garbės bylas ir skundus. (37) Garbės Teismas: (a) gali garbės bylą bei skundą rasti nepagrįstais ir bylą atmesti, (b) radus narių kaltą, gali jį įspėti, neviešai ar viešai papiekti, arba pašalinti iš ALIAS. Garbės Teismo sprendimas yra galutinis.

IX. Lėšos. (38) ALIAS lėšas sudaro narių mokesčiai, aukos, rinkliavos ir kt. pajamos sudaromos skyrių ar Centro Valdybos iniciatyva.

X. ALIAS bei jos padalinių likvidavimas. (39) ALIAS gali likviduoti tik jos suvažiavimo teisėtiems dalyviams $\frac{2}{3}$ balsų dauguma nutarus. Likvidacijai atlikti suvažiavimas renka likvidacinę komisiją. Iškilus skubiam reikalui ALIAS likviduoti, kada negalima susaukti suvažiavimo, ALIAS likviduoja Centro Valdyba su Centro Revizijos Komisija bendrame posėdyje, darant sprendimus ne mažiau $\frac{2}{3}$ balsų dauguma. Likviduotas ALIAS turtas, kasą ir bylos perduodamos PLIAS Valdybai. Nesant galimumo susisiekti su PLIAS Valdyba, prašoma Lietuvių Bendruomenės organų tarpininkavimo. (40) Skyriai likviduojami panašiai (par. 39 nustatyta) tvarka. Tačiau jų turtas bei bylos pereina ALIAS Centro Valdybai.

XI. Taisyklės Įstatams Vykdyti. (41) Šiems įstatams vykdyti Centro Valdyba nustato reikalingas taisykles.

XII. Įstatų įsigaliojimas. (42) Šie įstatai įsigalioja visuotiniam skyrių atstovų suvažiavimui priėmus ir juos paskelbus.

GENERATORIŲ AUŠINIMAS VANDENILIU

K. BURBA

9. Skalavimas. Paleidžiant arba ilgesniam laikui sustabdant generatorių, tenka vartoti „dujų skalavimo“ procesą. To proceso tikslas yra neleisti vandeniliui tiesioginiai susidurti su oru generatoriaus gaubte, kad nesudarytų sprogstamosios mišinys. Dideliuose generatoriuose skalavimas atliekamas visiškai automatiškai pagal dujų analizatorių (Orsat aparatų), relių ir elektriška valdomų vožtuvų (solenoid valve), prižiūrint visą procesą iš atskiros centrinės skirstomos lentos (scavenging panel). T. g., kartą paleisti darban, paprastai, sukasi nepertraukiamai eilę metų. Normaliose sąlygose patikrinimai sustabdant t. g. daromi po pirmųjų darbo metų ir vėliau, žiūrint t. g. stovio, kas keliolika metų. Tačiau pasitaiko ir 10 nepertraukiamų darbo metų. Tenka pažymėti, kad turbina reikalauja didesnės priežiūros ir dažnesnio sustabdymo patikrinimui negu generatorius. Mažesnių t. g. skalavimas valdomas ranka (manual) ir yra maždaug toks: Paruošiant generatorių darbui, jo gaubte esąs oras išstumiamas neutraliomis dujomis — anglies dvideginio. Tam išstūmimui reikia apie 3.5 balonų arba 1.6 gaubto tūrio anglies dvideginio, paduodamo į gaubto apačią, iš-

stumiant orą pro viršų. Standartinis angl. dvideg. balonas turi 450 cuft dujų prie atmosferinio spaudimo, jo spaudimas yra 50 psig. Kad anglies dvideginis išleidimo iš balionų metu nepavirstų sniegu, jis yra šildomas ir išleidžiamas lėtai. Kai oro tūris gaubte sumažėja iki 15%, anglies dvideginio leidimas sustabdomas ir per gaubto viršų pradedamas leisti grynas vandenilis iš balionų. Anglies dvideginis yra vandenilio išstumiamas pro gaubto apačią. Tam procesui reikia apie 12.5 standartinių vandenilio balionų arba 2.5 gaubto tūrio vandenilio. Angl. dvideginio išstūmimas turi būti atliktas ypatingai rūpestingai ir lėtai, kad neužsiliktų jokių „anglies dvideginio kišenių“. Kai anglies dvideginio tūris gaubte sumažėja iki 2%, generatorius skaitomas užtaisytu ir paruoštu a. v.

Sustabdant generatorių ilgesniam laikui, tenka išleisti vandenilį. Tame procese vandenilis išstumiamas pro gaubto viršų įleidžiant iš apačios anglies dvideginį iki pastarasis užims 90% viso tūrio. To proceso metu suvartojama 5.6 balionų angl. dvideginio (1.02 gaubto tūrio). Po to angl. dvideg. išvaromas iš gaubto suspaustu filtruotu oru bei vėdintuvu. Ke-

RECENZIJOS

LIETUVOS ŪKIO ATSTATYMO KOMISIJOS DARBAI

Neseniai išėjusiame 4-tame sąsiuvinėje įdėta studija „Lietuvos arklinių kistės plano projektas“. Jo autorius dr. agr. A. Verbickas. Studija pradedama įdomiu motoro ir arklio dvikovo palyginimu JA V-bėse. Ši dvikova šiame krašte eina arklio nenaudai, nes nuo 1920 m. teliko tik trečdalis tada turėtų arklių. Lietuvoje šiuo metu vyksta arklio su komunistiniu režimu dvikova, kurios rezultatai bus dar liūdnesni. Po visų „bandymų“ arklys tikriausiai paliks reitenybę.

GENERATORIŲ AUŠINIMAS VANDENILIU

(tęsinys iš 1 pusl.)

letas (3—8) % anglies dvideginio ore yra žmogui jau mirtinas kiekis, todėl, tik išvalius gaubtą iki anglies dvideginio pėdsakų, galima jį apžiūrėti iš vidaus. Visos skalavimo metu išvaromos bei išleidžiamos dujos turi būti nukreiptos tiesioginiai į lauką per atskirą ventiliacijos vamzdį. Skalavimo procesus metu generatorius turi būti sandarinamas. Reikalui esant skalavimo procesai gali būti atlikti generatoriui nepertraukiamai veikiant, tuo atveju skalavimui reikalingi dujų kiekiai turi būti 1.5 iki 2 kart didesni už čia nurodytus.

10. Naujų kelių beieškant. 1946 m. General Electric Co. siek tiek patobulino vandenilio aušinimą, įvedant alyvos kamštį „priešerdvę“ (seal chamber). Toji „priešerdvė“ yra dengta erdvė, ribojama iš oro pusės minėtuju alyvos kamščiu, iš kitos pusės cilė skydų (oil deflectors), gaubiančių kuorčiausiai veleną. Alyvoje ištirpęs bei pro aliejaus kamštį prasiskverbus oras pirmiausiai patenka į „priešerdvę“. Užto keitus visos aušinamos erdvės dujų mišinį vandenilio grynumui išlaikyti, naujoje G. E. konstrukcijoje toji „priešerdvė“ yra darbo metu nuolat skalaujama grynu vandeniliu, tuo būdu neleidžiant pro aliejinį kamštį prasiveržusiam orui ir drėgmei patekti į gaubtą. Tas patobulinimas pasižymi vandenilio sutaupymu (apie 5 kart), tačiau reikalauja dar labiau komplikotos sandarinimo konstrukcijos ir papildomų proceso kontrolės įrengimų. Tuo tarpu tas būdas yra vartojamas tik kaikiurims G. E. statomiems generatoriams. G. E. tą patobulinimą užpatentavo ir pavadino „Continuous Scavenging System for Hydrogen-Cooled Generators“.

Pastaruoju laiku šveicarų firma Brown Boveri pradėjo sėkmingai konkuruoti su JAV įmonėm, pristatant čia savo Badene pagamintus a. v. t. g. Sandarinimui tie generatoriai turi taip pat patentuotą nuolatinio skalavimo priešerdvę, labai panašią į G. E.

1951 m. vasarą Edgewater (Sheboygan) įgėgainėje Wisconsin buvo paleistas Allis-Chalmers Manufacturing Company Milwaukee, Wisc. turbo-generatorius, turįs naują a. v. būdą. T. g. yra 60,000 kW; 12.5 kV ir 3600 rpm. Naujiena šiame generatoriuje yra ta, kad rotorius yra specialios konstrukcijos. Vandenilis dalinai tiesioginiai liečia laidininkų pakraščius ir yra varomas daug didesniu greičiu specialaus centrifuginio kompresoriaus viename rotoriaus gale. Aušinimas tuo būdu vyksta labai intensyviai. Per 0.02 sek. vandenilis pralekia išilgai rotoriaus ir spėja pakilti temperatūroje 32°C. Generatoriaus konstrukcija pasižymi rotoriaus trumpumu ir 70% leistinu perkrovimu palyginamai su normaliai a. v. generatoriumi. Palyginamasis svoris ir dydis tuo pačiu sumažėja 1/3, taupant dabar taip svarbų plieną ir varį. JAV didžiosios bendrovės, tarpusavyje besivaržydamos, skiria nemaža lėšų ir pastangų nuolatiniams tyrinėjimams ir bandymams (basic research), kurių tiesioginis tikslas yra patobulinti bei atpiginti gamybą.

Tenka pritarti autoriui, kad atsistatancioje Lietuvoje arklys vėl atgaus garbingą vertinimą, kaip nepakeičiamas darbo talkininkas ir transporto priemonė kaime. Taip pat, arklys įvertinamas kaip geras trašos gamintojas. Tikrai, mėslo traša Lietuvoje sunkiai pakeičiama. Netrešiamas dirvožemis neduoda gero derliaus.

Autorius pateikia planą arklių įvairioms veislėms atitinkamose vietovėse atstatyti. Apskaičiuotos net reikalingos lėšos.

Informaciniame pranešime kreipiamasi į visus atstatymo darbo planavimo bendradarbius ir prašoma siųsti darbus. Taip

Westinghouse Electric Manufacturing Corporation šiuo metu stato 3 naujo vandenilio aušinimo tipo bandomuosius turbo generatorius. Vienas yra 90 MW galingumo ir numatomas paleisti 1952 m. gale ir kiti, 175 MW ir 200 MW numatomi baigti 1954 m. Visi t. g. bus 3600 rpm. Ligšiolinėje t. g. statyboje šie bandymai gali būti revoliucinės reikšmės. Rotorių vnyiojimas juose bus sudarytas iš tuščia-vidurių stačiakampių laidininkų, kurie bus tiesioginiai aušinami smarkiu vandenilio pūtimu. 90 MW generatoriuje tas tiesioginio aušinimo principas bus pritaikintas ir statoriaus vnyiojimui su tuščia-viduriais laidininkais. Vandenilis bus paduodamas rotoriaus galuose stipriais vėdintuvais į tuščia-vidurius laidininkus ir išeis iš jų pro mažutes skylutes rotoriaus paviršiuje, išilgai vnyiojimo griovelių. Čia bus vartojamas 30 psig spaudimo vandenilis. Tokios konstrukcijos rotorius turės didelio skerspūvio laidininkus, mažą vijų ir dvigubai didesnės sužadimo srovės prie palyginamai žemos įtampos. Bandytojų daviniais toks aušinimas bus ekonomiškas tikta 3600 rpm, mažiausiai 90 MW galingumo generatoriams prie 30 psig vandenilio spaudimo. To būdo pagalba galima bus praplėsti generatorių galingumo ribos iki 275 MW. Statoriaus vnyiojimo didumas ir aukšta įtampa apsunkena šio būdo pritaikymą statoriu. Spėjama, kad 200,000 kW generatorius, aušinamas 30 psig vandenilio spaudimu, su naujos konstrukcijos rotoriumi sutaupys 40% medžiagos, palyginus su lygšioliniu būdu aušinamu generatoriumi. Jei tame generatoriuje nauju būdu bus aušinamas rotorius ir statorius, tai išmiery ir medžiagos sutaupymas sieks 50%. Kitais žodžiais tariant, prie to paties medžiagos kiekio, tos pačios kokybės ir tų pačių išmiery nauju būdu aušinamas generatorius galės būti dvigubai galingesnis. Šioje konstrukcijoje vnyiojimų išilimas neturės būti perduotas per izoliaciją, o bus tiesioginiai išnešamas vandenilio. Todėl čia ypatingai teigiamai gali pasireikšti vandenilio spaudimo ir pūtimo greičio padidinimai. Modelių bandymuose vandenilio spaudimas siekė 90 psig (apie 7 atmosferas absoliutaus spaudimo). W. E. Corp. pasiryžo šių milžiniškų bandomųjų generatorių statybai po ilgų ir sėkmingų modelių bandymų bei teoretinių skaičiavimų, kurie nurodė pasisekimo kelią ir žada pateisinti daromas milijonines išlaidas.

Išvardinus didžiąsias bendroves, tenka paminėti, kad JAV a. v. t. g. dar stato Elliot Co., irgi pasaulinio masto įmonė, tačiau žymiai mažesnė už paminėtąsias.

Pabaigai tektų pastebėti, kad vandenilis, šiuo metu vienintelė didelių generatorių aušinimo priemonė, problemos pilnumoje dar neišsprendė. Tai įrodo naujų generatorių konstrukcijų, patentų, izoliacinių medžiagų bei aušinimo mediu- (pvz. skysčių) atsiradimai bei siūlymai. Technika gali netikėtai pasikeisti ir dabar modernus aušinimas vandeniliu atrodys atgyvenusiu metodu.

(Pabaiga)

pat prašomi sekcijų vadovai plėsti darbą ir ieškoti naujų bendradarbių. Atrodo, kad technikos darbuotojai savo darbu gerokai atsilikę.

Džiugu, kad šis kilnus darbas nenu-trūksta ir dirbama toliau. Čia tikra proga pasireikšti kiekvienam savo kraštą mylinčiam lietuviui ir įdėti realų įnašą kovoje už krašto išvadavimą.

Šių darbų Leidimo Fondo adresas: J. Dačinskas, 701 E. 5th St., So. Boston, Mass., USA. Prenumerata \$4,50 metams, pren. rėmėjams \$10, garbės pren. \$50. Chicagoje leidinius platina prof. S. Dir-mantas, 4241 So. Maplewood St.

PORTLAND CEMENT ASSOCIATION PARAMA PLIENBETONIO PROJEKTUOTOJAMS IR STATYTOJAMS

Portland Cement Association — Port-lando Cemento Draugija yra išleidusi vi-są cilė leidinių plienbetonio konstrukci-joms populiarinti. Pirmiausiai tenka su-sipažinti su leidiniais, kurie skiriami pro-jektuotojui:

1. SIMPLIFIED DESIGN OF CON-CRETE FLOOR SYSTEMS. Čia duo-damos lentelės perdengimų plokštėms ir sijoms apskaičiuoti. Lentelėse pateikia-mas betono ir plieno kiekis, priklausomai nuo apkrovimų ir perdengimų angų. Duodami ir skaičiavimo pavyzdžiai. Tos pačios formos perdengimo plotui randa-mi įvairūs daviniai, priklausomai nuo konstrukcijos ir sijos vietų parinkimo. Tuo paskatinama ieškoti variantų. Betono lenkimo įrašos čia parinktos žemos, kad būtų gautas tinkamas plokštės ar si-jos aukštis.

2. CONTINUITY IN CONCRETE BUILDING FRAMES. Supažindinama su momentų paskirstymu rėmams. Duo-damas sutrumpintas momentų paskirsty-mo būdas, kurio rezultatai mažai skiriasi nuo pilno momentų išbalansavimo. Nu-rodomi ir kolonų apskaičiavimo būdai.

3. HANDBOOK OF FRAME CONS-TANTS. Pateikiamos lentelės įtvirtini-mo momentams rasti. Lentelės labai ver-tingos, kai skaičiuojamos parabolinės for-mos, arba nevienodo pūvio sijos. Kitose knygo-se šie daviniai atvaizduoti grafiškai.

4. ONE-STORY CONCRETE FRA-MES ANALYZED BY MOMENT DIS-TRIBUTION. Duodami pavyzdžiai vien-os ir dviejų angų rėmams apskaičiuoti, įvedant ir šoninių jėgų veikimą.

5. CONCRETE BUILDING FRA-MES ANALYZED BY MOMENT DIS-TRIBUTION. Duodamas pavyzdys, kur apskaičiuojamas daugelio aukštų ir dau-gelio angų pastato rėmas.

6. MOMENT DISTRIBUTION AP-PLIED TO CONTINUOUS CONCRETE STRUCTURES. Populiariai supažindina-ma su momentų paskirstymu rėmų mazguose.

7. ANALYSIS OF ARCHES, RIGID FRAMES AND SEWER SECTIONS. Duodami pavyzdžiai dviejų šarnyrų ar-koms, įtvirtintoms arkoms ir kanalizacijos kanalų sekcijoms apskaičiuoti.

8. FIRE RESISTANCE RATINGS OF BUILDING MATERIALS. Daviniai įvairių medžiagų ugniaatsparioms kon-strukcijoms.

9. INFLUENCE LINES DRAWN AS DEFLECTION CURVES. Duodami būdai nustatyti influentines kreives atra-miniams momentams, lenkimo momen-tams, kirpimo jėgoms ir atraminėms reak-cijoms.

10. DESIGN OF PRESTRESSED CONCRETE. Populiariai ir trumpai iš-dėstomi suveržtinio plienbetonio skaičia-vimo pagrindai.

11. REINFORCED CONCRETE DE-SIGN HANDBOOK. Duodamos formu-lės ir lentelės plienbetonio konstrukcijoms apskaičiuoti. Lentelės pritaikytos įvai-rioms normoms. Atskiro projektavimo firmos dažniausiai naudoja skirtingas nor-mas ir labai dažnai nevykusiai parinktas. Šį leidinį išleido 4 organizacijos.

TECHNIŠKOJI

APŽVALGA

PLIENO PADENGIMAS VARIU

James H. Herron Bendrovė Clevelan-de po 10 metų intensyvių bandymų su-rado metodą, kuris duoda galimybę pa-dengti plieną vario sluoksniu, neatskiria-mai surištu su plienu. Pagaminti plieni-niai lapai turi 80% plieno ir 20% vario. Jie atsparūs korozijai, kaip ir grynas var-is, o jų stiprumas didesnis negu vario. Tie lapai gali būti deformuojami be pa-vojiaus atsiskirti tiems metalams. Šis va-rių padengtas plienas gali būti naudoja-mas įvairiems gaminiams, daromiems iki šiol iš gryo vario ar žalvario, nepažeid-žiant gaminių kokybės. Daugeliu atve-jų ta kokybė netgi pagerėja dėl padidėji-mo atsparumo, kurį suteikia plienas.

Sio dvigubo metalo gamyba yra pa-prasta. Imami dideli plieno gabalai ir ant jų pilamas ištirpęs varis. Ankstyves-niuose nesėkminguose bandymuose me-talo deginių pašalinimui buvo vartojamos kietos medžiagos pavidale pastos ar mil-telių, arba skystis. Tik vėliau, kai atsi-rado lengvai garuojąs skystis — Gasflux — pasisekė tampriai surišti vario ir plie-no sluoksnius, apvalius juos nuo deginių. Gamybos procesas yra paprastas ir eko-nomiškas. Šis metalas gaminamas pa-prastose plieno gaminių įmonėse ir ne-reikalauja jokio specialaus brangaus įren-gimo. Gamybos procesas yra praėjęs ban-domą stadiją ir yra paruoštas komerci-niam vartojimui. Pagamintos plokštės iki 3½ colių storio ir turinčios sudėtį 80% plieno ir 20% vario buvo sėkmingai iš-valcuojamos į plonus lapus. Įvairių ben-drovių patirtis parodė, kad plieno gamy-bos procesas gali būti taikomas ir šiam metalui. Plokštės gali būti karštai val-cuojamos, o paskui šaltai valcuojamos iki 0.005 colio storumo.

Projektavimui naudingų leidinių iš-leista žymiai daugiau negu čia minėta. Kiekvienam projektuotojui verta su vi-sais susipažinti. Visos knygelės popula-riai parašytos, visur duodami skaičiavimo pavyzdžiai. Su apgailėstumu tenka pa-stebėti, kad daugelis projektuotojų šių leidinių patarimų neklauso, ir savo nesu-pratimą grindžia tuo, kad konstrukcijų statytojai mesugebės plieno išdėstyti, jei jis nebus visiškai simetriškas. Visa tai liudija, kiek šie leidiniai vertingi ir nau-dingi.

Architektams ir detaliuotojams gali būti naudingi šie leidiniai: (1) Concrete for industrial buildings and garages, (2) Concrete floor finishes, (3) Concrete in schools, (4) Facts about concrete ma-sonry. Pastarųjų knygų rūpestingai iš-nagrinėtos įvairios betoninių sienų kon-strukcijos.

Betono vykdytojams gali būti įdomūs „Design and control of concrete mixtu-res“. Čia pateikiami daviniai betono su-dėčiai sudaryti ir daug įdomių darbo vykdyto detalių.

Portland Cement Association savo lei-dinius atiduoda kiekvienam interesantui nemokamai ir net prašo, kad tik būtų klausama iš jos patarimų. Tokiu būdu ji jungia biznį su mokslo populiarinimu ir suteikia savo kraštui labai didelį patar-navimą. Chicagoje šios organizacijos ad-resas: 33 West Grand Ave., Chicago 10, Ill.

Šia proga tenka suminėti plienbetonio detaliavimo vadovą: „Manual of stan-dard practice for detailing reinforced concrete Structures“, kuris taip pat labai naudingas ir išleistas American Concrete Institute, Detroit. Tas pats institutas yra išleidęs „Building code requirements for reinforced concrete“, kur pateikiamos plienbetonio projektavimo normos.

Ks. Kaunas

Apie latvių, estų ir ukrainiečių inžinierių veiklą

LATVIŲ INŽINIERIŲ IR TECHNIKŲ DRAUGIJA

Įsisteigė 1952 m. balandžio mėn. New Yorke. Draugijos pirmininkas prof. R. Pavels. Adresas: Latviešu Inžineru un Techniku Biedriba, 225-26 Murdock Ave., Queens Village 9, L. I. N. Y. Tel. No. HO 8-2327.

ESTŲ TECHNIKOS SAJUNGA

Sajunga įsisteigė 1950 m. New Yorke. S-gos pirmininkas Walter Brunberg. Sąjungos adresas: Technical Association, Section of the World Association of Estonians, 243 E. 34th St., New York City, N. Y.

UKRAINIEČIŲ INŽINIERIŲ DRAUGIJA AMERIKOJE

Society of Ukrainian Engineers in America, Inc., įsteigta 1948 m. New Yorke. New Yorke įsteigta draugija, kuri čia priskaito per 100 narių, čia kartu ir vadovaujančio Centro pareigas. President of Society yra Peter Shokh. Adresas: Society of Ukrainian Engineers in America, Inc., 1 East 8th Street, New York City 3, N. Y. Tel. ALgonquin 4-5372.

Draugija visoje Amerikoje 1952 m. balandžio mėn. turėjo 295 narius, kuriuos sudaro statybos, architektūros, mechanikos, elektros, chemijos, agrikultūros ir miškų inžinieriai. Tai daugiausiai atvykusieji į Ameriką po antrojo pasaulinio karo. Taip pat draugijos veikla išvystyta į paskirų specialybių sekcijas, kurioms vadovauja rinkti vadovai. Draugija turi lokalius skyrius (branches) Chicagoje, Detroito, Philadelphiaje ir paskirus narius kitose Amerikos vietovėse, tiesiog priklausančius New Yorkui.

Draugijos tikslas: pagelbėti ukrainiečiams inžinieriams surasti savo profesijos darbą, atskirų specialybių sekcijose gilinti savo profesinį išsilavinimą ir aktyviai dalyvauti ekonominiame ir techniška Ukrainos atstatymo studijų darbe, organizuoti techninius kursus, leisti inžinierius bei informacinius leidinius ir t. t.

Draugija palaiko glaudžius ryšius su Kanadoje, Didžiojoje Britanijoje, Vokietijoje ir Veneculoje veikiančiomis Ukrainiečių Inžinierių Draugijomis. D-ja jau tretį metą leidžia periodinį informacinį žurnalą „BICTI“, New Yorke, kurio iki šiol išėjo 24 numeriai. Šiuo metu žurnalas išleidžiamas kas du mėnesiai.

K. Krulikas

GRAND COULEE — DIDŽIAUSIA PASAULY UŽTVANKA

Washington valstybė, nuo Kanados sienos, Rocky kalnyne prasidėjęs, netaisyklinga S išsivėgijusi, su dideliu piefniu intaku Snake, į Didįjį Vandenyną įteka Columbia upė. Jos baseine praeitais metais baigta statyti ir įrengti didžiausia pasauly Grand Coulee užtvanka su galingiausia pasauly elektros jėgaine. Grand Coulee užtvanka dažnai vadinama aštuntojo pasaulio stebuklu. Tačiau tai nėra stebuklas, bet tik žmogaus rankų darbas, išnaudojant tam tikslui tinkamas gamtos sąlygas. Štai keletas duomenų.

Grand Coulee užtvankai pastatyti sunaudota 10,585,000 kub. jardų betono, sveriančio 21,600,000 to. Tai yra sunkaus tipo konstrukcija 4,173 pėdų ilgio (atstumas tarp užtvankos krantų). Pamato plotis — 500 pėdų, susidūrimo su krantu vietoje — 550 pėdų ir 30 pėdų pločio viršuje. Jėgainių sunaudojamo vandens kelias yra 1,650 pėdų pločio; jame telpa 11 angų po 135 pėdas ilgio ir 28 pėdas aukščio, kurios veda vandenį į turbinas. Vandens kritimas 320 pėdų — tai yra dvigubai negu Niagaros, ir kritimo plotas sudaro apie 15 akrų. Birželio vidury jėgainėms skirtas vandens kiekis būna 4,000,000 gal. per sekundę.

Jėgainės, kurių viena yra vakarinė, antra rytinė užtvankos pusėj, turi po

765 pėdas ilgio, 112 pėdų pločio ir 292 pėdas aukščio. Kiekviena jų turi po 9 Francis tipo turbinas, 150,000 HP kiekviena. Turbinos sujungtos tiesioginiai su generatoriais 13,800 v. 60 ciklų, nuo 80,000 iki 135,000 kilovoltamperų. Bendras apkrovimo galimumas 2,370,000 kilowattų arba 3,175,000 HP. 1951 m. jėgainė pagamino 13 milijonų kWh ir jos didžiausias apkrovimas buvo 2,018,000 kW.

Pirmas generatorius buvo paleistas į darbą 1941 m. kovo 18 d., gi galutinai paleisti darbai visi generatoriai tik 1951 m. rugsėjo mėn. Kiekvienas generatorius turi 32 pėdas aukščio, 45 pėdas skersmens. Inkaras su vėlienu sveria 500 tonų, skersmuo 30 pėdų, generatoriaus greitis — 120 aps. per minutę. Generatoriaus stovo svoris — 238 to. Vėlenas, jungiąs turbiną su generatorium, yra 75 pėdų ilgio, 44 colių skersmens ir sveria 75 to. Jėgainė aprūpinta automatiniais jungikliais, veikiančiais 1/20 sekundės (3 periodai) greičiu.

Užtvankos darbas buvo pradėtas 1933 metais ir baigtas po septynerių metų. Pati užtvanka sudaro tarytum didelį ežerą, nusitęsianti 151 mylią ilgio, apie 4000 pėdų pločio iki 375 pėdų gylio ir 128 kvadr. mylias ploto. 1948 metais užtvankos vandeniui buvo pradėta drėkinti 5,800 akrų dirbamos žemės, gi praeitais metais iki 200,000 akrų. Irrigacijos darbams skirta apie 610 milijonų dolerių. Grand Coulee jėgainės tarnybą sudaro 118 tarnautojų. B. B.

HIDROELEKTRINĖS ENERGIJOS AUGIMAS KANADOJE

1951 m. paleistų naujų hidroelektrinių jėgainių bendras galingumas Kanadoje siekė 881,250 HP. Bendras instaliuotas hidroelektrinių jėgainių galingumas Kanadoje dabar siekia 14,340,774 HP, kas sudaro apie 1 HP vienam Kanados gyventojui, palyginus su 0.2 HP J. A. Valsybėse. 1952-53 m. numatyta naujai paleisti 1,700,000 HP. Tas pat kiekis numatytas įrengti ir 1953-54 metais. Bendra (šiluminių ir hidrostočių) energijos gamyba 1951 m., buvo 13% didesnė negu 1950 m. ir siekė 56 milijonus kilovatvalandų, kas sudarė 4000 kWh vienam Kanados gyventojui, palyginus su 2400 kWh J.A.V.-bėse.

Didžiausias instaliuoto galingumo priedas vienai jėgainėi buvo 4 vienetai bendro galingumo 220,000 HP, įrengtas Beauharnois jėgainėje prie St. Lawrence upės. Dabartinis tos stoties instaliuotas galingumas siekia 1,100,000 HP, o iki 1953 m. galo jis bus padidintas iki 1,400,000 HP.

Kanados Aluminio Bendrovė pradėjo didžiausios pasaulyje aluminio gamyklos (500,000 tonų per metus) ir didžiausios aukšto vandens kritimo hidroelektrinės jėgainės statybą. Jėgainė bus požeminė, įrengta kietoje uoloje. Ji turės 16 impulsinių turbinų po 150,000 HP kiekviena, veikiančių prie 2500 pėdų vandens kritimo. Jėgainės galutinis galingumas sieks 2,400,000 HP.

Sąryšy su hidroelektrinės energijos augimu Kanadoje įdomu priminti, kad hidrostočių instaliuotas galingumas JAV irgi išaugo nuo 8,000,000 HP 1920 metais iki 30,750,000 HP 1951 m. (Kanadoje per tą pat laiką jis išaugo nuo 2,500,000 HP iki 14,340,774 HP).

Bendra JAV pagaminta per 1951 m. elektros energija siekė 360 milijonų kilovatvalandų arba 2400 kWh vienam gyventojui. Šiluminės stotys pagamino 260 milijonų kWh arba 71% visos energijos, o hidroelektrinės — 100 milijonų kWh, arba 29%.

NAUJAS ELEKTRONINIS MIKROSKOPAS

North American Philips Bendrovė Mount Vernone, N. Y., pagamino naują elektroninį mikroskopą, kuris padidina

TERMINOLOGIJOS KLAUSIMAI

TVARKO DR. P. JONIKAS

TERMINOLOGIJA IR „SUSNA“

Kiekvienas mūsų, tik spėjęs atitrūkti nuo universiteto suolo bei braižyklos ir pakliūti į darbovietę, tučtuojau turėjo susidurti su „zaplečikais“, „majakais“, „kosourais“ ir t. t. Jau senokai buvo pradėtas judinti liet. terminų klausimas. Kiti, kaip pvz. a. a. inž. J. Milvydas, gerokai sielojosi tuo mums opiu reikalu. Tačiau iki pat pirmosios okupacijos šis klausimas taip ir liko neišspręstas. Čia norėčiau priminti vieną liet. terminų įvedimo bandymą.

Gal daugelis nežino ar yra pamiršę, kas tai yra „SUSNA“. Tai yra Sovietų statybos, instaliacijų, transporto (statybinio) vienetinio išdirbio susmulkintų normų visuotinė santrauka. Kitais žodžiais — tai yra vienintelis Sovietuose visiems sakytiems darbams atlyginti pagrindas. Taigi SUSNA turėjo būti įvesta ir Lietuvoje. Nebūtų gal taip įdomu minėti šią patobulintą „moksline“ komunistinės darbininkų eksploatacijos priemone, jei keliolikos iš įvairių vadybų sumobilizuotų šiam darbui atlikti liet. inžinierių tarpe nebūtų kilęs sumanymas šia proga pasinaudoti ir tvirtai nustatyti lietuvių techninę terminologiją. 1940 m. pabaigoje ir 1941 m. pradžioje, stud. techn. J. Salenekui vadovaujant, kelios dešimtys tų normų knygų buvo stačiai išverstos iš rusų kalbos, čia pat bendru susitarimu nustatant ar nukalant liet. terminus. Kalbos dalykus spręsti padėjo kartu dalyvavę kalbininkai Talmantas bei Dabušis. Terminus nustatant, daugiausia teko prisidėti inž. inž. J. Sližiui, A. Salkauskui, A. Luškošaičiui, F. Belinskiui ir šių eilučių autoriui. Nepaisant nepaprasto skubimo,

nuo 1000 iki 60,000 kartų. Mikroskopas turi labai platų lauką ir duoda galimybę apimti vienoje nuotraukoje plotą 6 kartus didesni, negu paprastame elektroniame mikroskope. Nuotraukoms vartojama 35 mm didelio kontrasto rolfilma su 40 nuotraukų. Tos nuotraukos gali būti sėkmingai padidintos 12 ar net daugiau kartų. Mikroskopas turi greitėjantį potencialą 40, 60, 80, ir 100 kilovoltų. Jis maitinamas 3 fazių 4 laidų 220—380 voltų, 60 ciklų srove ir reikalauja apie 3 kilovoltamperus. aparatas aušinamas šalto vandens srove, sunaudodamas 2 kvortas vandens per minutę, prie spaudimo nuo 15 iki 20 sv. per kvadr. colį.

ELEKTROS ŠVIESA — RIZIKA

Anglijoje, Beckbury (Salop) miestelio gyventojai nubalsavo neįvesti elektros srovės savo vietai. Esą, „Manchester Guardian“ pranešimu, elektros srovę įsivedus gali atsitikti taip, kaip įsivedus vandentiekį, kuris buvo įvestas prieš paskutinį karą, ir vandens tiekimas nebuvęs pastovus. Todėl geriau, esą, pasitenkinti (nedarant išlaidų) kad ir ne tobiliausia dujų šviesa, negu rizikuoti apsieiti visai be šviesos. Įdomu, kaip į šitokį reiškinį pažiūrėtų labiau elektrifikuotų kraštų gyventojai? (lg).

ŽEMES SATELITAS

Žmonėms jaudinantis Žemės politiniais konfliktais, palengva, atrodo, artėja valanda, kuomet nauji planai ir naujos galimybės sutrikdys Žemės politinių problemų įprastą bėgį: paskutiniai stratosferiniai skridimai su pelėmis ir bezdžionėmis įrodė, kad šie gyvuliai gali be žalos būti nuskraidinti 80 mylių (apie 128 km) erdvėn ir grįžti atgal parašiotais. Tuo būdu viena pagrindinių abejonių dėl tarpplanetinio susisiekimo, kad žmogaus kūnas negalės pakelti milžiniško greitėjimo, reikalingo atsipalaidavimui nuo žemės traukos jėgų, darosi nepamatota.

kiekvienas terminas buvo išdiskutuojamas... Tokiu būdu buvo priimti: rikis, templė, glaistas, kaistuvas (vonios kolonka), žemės, važis, įsienis (niša), įlaja..., net keliolika šimtų terminų. Kelių dešimčių atskirų sričių knygos buvo suredaguotos, išspausdintos (visos, išskyrus vieną perspausdintą rusiškai), kai kurios net išsiuntinėtos į darbovietes. Kiekvienos knygos gale buvo įdėtas liet. rusų k. terminų žodynėlis; tie žodynėliai buvo subrošiuoti į knygeles, kurios buvo išdailintos dalyviams.

Prasidėjus vokiečių okupacijai, visas tų normų tiražas buvo atiduotas į popieriaus fabriką makulatūrai, teišliškai atskiri komplektai. Yra pagrindo manyti, kad šiuo metu SUSNA normos (tie patys vertimai) okupuotoje Lietuvoje yra plačiai praktikuojamos visiems statybos darbų atlyginimams nustatyti. Tėra neaišku, kaip plačiai prigijo pasiūlytieji terminai kasdieniniame vartojime.

Mums visai nerūpi tos sovietinės normos, tačiau rūpėti tas terminų žodynėlis. Jei kas iš kolegų turėtų jį su savimi atsigabengęs, norėtųsi matyti nors svarbesnius tų terminų paskelbtus spaudoje. Prieš nustatant naujus terminus, mums būtų įdomu pažinti jau nustatytuosius, kad ir nežinia, kiek jie yra vykę.

VI. Adomavičius

DAR DEL „TINKO“

Visada yra parankesni trumpi naujadarai. Todėl šiūliau „tinkui“ vietoje „gluodiny“ vartoti stačiai gluodas, gluodymas, gluodyti, (iš)gluodyta siena, gluodinis paviršius, sąstatas, gluodytojas (gluodžius), gluodymo darbai ir t. t.

VI. Adomavičius

Naujų tyrinėjimų išvadoje, amerikiečiai apskaičiuoja, kad 10 ar 15 metų bėgyje bus galima pastatyti Žemės satelitą, kuris skriėtų gal 1000 mylių atstume aplink Žemę. Jo kaina — apie 1,5 milijonų dolerių. Iš tokio satelito visas Žemės gyvenimas galėtų būti radarinių teleskopų pagalba stebimas, reikalui esant, asmenys kontroliuoją satelitą galėtų imtis priemonių netvarkai ar konfliktams Žemėje šalinti... Nėra reikalo aiškinti, koks didelis pavojus būtų, jeigu šitoks satelitas patektų blogų norų asmenims; antra vertus, ši priemonė būtų kur kas efektingesnė už didžiausią atominę bombą.

Žmonėms panašios idėjos nėra pirmą kartą pasitaikančios. Pirmutinis, airių rašytojas Swift savo „Kelionėje į Laputą“, fantazavo apie oro salą, kurios pusiau išprotėję valdovai, mokslininkai, galėjo iš oro pulti bet kurį Žemės miestą ir visiškai jį sunaikinti. Kiplingas, aprašydamas ateities Žemės santvarką, fantazavo apie tikslesnį ir taikesnį Žemės reikalų tvarkymą, vykdytiną padangėse esančios kontrolės tarybos.

Nežiūrint kas būtų įvykdyta, visi žmonės, kurie savo santvarką grindžia tikėjimu demokratija, negali be nerimo žiūrėti į tokius planus, kadangi tokios milžiniškos jėgos suskoncentravimas kelių mokslininkų rankose, kurie dar gal nevisada jaustųsi įsipareigoję savo vyriausybėms ir kurie negalėtų būti lengvai kontroliuojami, sudaro pavojų ir didelę riziką. („European Review“, išvertė L. G.)

LIEUVIO ISRADIMAS

Canada. „Nepriklausomas Lietuvos“ pranešimu, lietuvis p. Liešūnaitis iš Montrealio užpatentavo savo išradimą: viename nedideliame lagamine sutalpinamus lovą su matracu, pagalves ir kitus reikmenis miegui, stalą, kėdę. Dabar jis veda derybas su viena firma, kuri nori šį jo išradimą realizuoti.

Lietuviai technikos darbuotojai turėtų daugiau susidomėti išradimų sritimi.

IS ALIAS CENTRO VEIKLOS

New York. ALIAS-gos ir pirmojo Am. Liet. Inž. ir Arch. Suvažiavimo sekretorius balandžio mėn. išsiuntinėjo visiems ALIAS skyriams atspausdintą šviesoraščiu 19 puslapių suvažiavimo nutarimų protokolą. Norintieji suvažiavimo nutarimų įsigyti, kreipiasi šiuo adresu: Mr. K. Krulikas, 160 Hendrix St. Apt. 3, Brooklyn 7, N. Y. (kartu prisiūsti \$2, atspausdinimo išlaidų padengimui).

— Gegužės 6 d. ALIAS Centro Valdyba išsiuntinėjo PLIAS Centro Valdybai, PLIAS Clevelando ir Kanados skyriams, ALIAS Chicagos, Philadelphijos, Detroito, Bostono ir New Yorko skyriams ir „Technikos Žodžio“ redakcijai galutinai priimtą ALIAS-gos Įstatų Projektą su Įstatams Vykdyti Taisyklėmis. Visi ALIAS ir PLIAS skyriai prašomi savo narių visuotiniuose susirinkimuose Įstatų Projektą išdiskutuoti ir papildymus, pakeitimus bei pataisas prisiūsti ALIAS Centro Valdybai. Įstatų Projektas ir prisiūstos pataisos bus patiekta Antrajam Am. Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-gos skyrių atstovų suvažiavimui, kuriame Įstatai bus papunkčiui išdiskutuoti ir galutinai priimti. Norintieji įsigyti Įstatų Projektą ir Įstatams Vykdyti Taisykles kreipiasi į ALIAS Centro Valdybą, prisiūsdami \$0.70 spausdinimo išlaidoms.

— ALIAS Centro valdybos naujas adresas: American Lithuanian Engineers and Architects Association, 160 Hendrix St., Apt. 3, Brooklyn 7, N. Y.

NAUJAS PLIAS CENTRO ADRESAS

PLIAS pirm. prof. J. Simoliūno dabartinis adresas: 1561 Holmes Ave., Racine, Wisc., U. S. A.

ARGENTINOJE

— Š. m. balandžio 4 d. PLIAS sk. susirinkime nutarta vykdyti vasarvietės (pavadinant „Palanga“) steigimo sumanyką, Atlanto pajūry. Suradus patogų žemės sklypą ar ūkelį arčiau Buenos Aires, PLIAS vardu nupirkti ir kooperatiniu būdu įrengti Sąjungos namus ir jų ūkams skirtą savaitgalio poilsiui vietą.

— PLIAS sk. pirmininko inž. J. Ramanausko adresas: c. Anatole France 390, Sarandi, Avellaneda, prov. Bs. Aires.
— A. ir V. Sruogai įsteigė keramikos fabriką, Avellanedoje. Gamvą tvarko V. Petryla, neseniai atvykęs iš Vokietijos.

KANADOJE

Balandžio 25 d. įvyko PLIAS Toronto sk. metinis susirinkimas. Išrinkta nauja valdyba: J. Šližys, J. Dragašius, V. Balysys, P. Čeponis ir A. Cipliauskas. Atstovu į š. m. įvyksiantį inžinierių suvažiavimą išrinktas J. Šližys. Padarė pranešimą neseniai atvykęs iš Brazilijos p. Slenys, kuris nuo 1934 ir 1945 m. gyveno Persijoje ir ten dirbo kaip kontraktorius, vykdydamas geležinkelų tiltų ir autostradų statybas.

NEW YORKE

— Vasario 23 d. ALIAS-gos, New Yorko sk. visuotiniame susirinkime vienbalsiai išrinko savo garbės nariu ilgametį visuomenės veikėją, daugelio lietuviškų organizacijų steigėją, spaudos ir lietuviškos kultūros darbuotoją, vieną iš Am. Liet. Inž. ir Arch. Dr. jos New Yorke steigėją ir nuolatinį jos valdybos narį J. G. Sagevičių - Sagį. Neseniai J. G. Sagys turėjo sunkią operaciją ir šiuo metu laimingai sveiksta savo namuose.

— Tos pat dienos susirinkimo dalyviai nuoširdžiai sveikino ALIAS-gos Centro Valdybos pirmininką prof. inž. A. Mačiūną, sulaukus 50 metų amžiaus. Ta proga toj pačioj įstaigoj dirbantieji lietuviai inžinieriai, vietoj dovanos, suaukojo 19 dol. ir pasiuntė Diepholzo gimnazijai.

— Balandžio 16 d. ALIAS, New Yorko sk. inžinierių suorganizuoti bendrosios braižybos kursai prasidėjo Apreiškimo parapijos mokyklos patalpose. Kursus lanko 22 klausytojai.

— Balandžio 19 d. New Yorko inž. ir arch. New Yorker viešbučio patalpose surengė susipažinimo pobūvį, kuriame dalyvavo latvių, estų inžinieriai, o taip pat tų firmų atstovai bei vadovai amerikiečiai inžinieriai, kuriose lietuviai inžinieriai dirba. Firmų vadovai savo kalbose reikšė pasitenkinimą lietuvių inžinierių darbštumu ir profesiniu sumanumu bei išsilavinimu.

Pobūvyje dalyvavo Lietuvos Gen. Konsulas J. Budrys ir „Free Europe“ Lietuvių Patariamosios Grupės pirmininkas V. Sidzikauskas, o taip pat latvių ir estų diplomatiniai atstovai New Yorke.

Meninę dalį atliko: operos solistė Vincė Jonuškaitė, akomp. A. Kepalaitė ir pianistė Julija Rajauskaitė - Sušienė.

— Prof. J. Kaminskas, dėl ligos, buvo priverstas atsigulti į New Yorko ligoninę. Sveikata gerėja, ir tikimasi, kad netrukus vėl galės tęsti taip svarbų visuomeninį bei tautinį darbą.

CHICAGOJE

— Gegužės 25 d. įvyko ALIAS sk. susirinkimas. Valdybos pranešimus padarė J. Lenkevičius, J. Ruokis ir A. Didžiulis. Prof. S. Dirmantas referavo apie ALIAS įstatų projektą. Pavesta Prof. S. Dirmantui, K. Burbai ir valdybai gautą įstatų projektą išnagrinėti ir pastabas pateikti sekančiam susirinkimui. J. A. Ramans pranešė apie suvažiavimo rengimo komisijos darbus. Prie šios komisijos pririnkti dar šie nariai: V. Ziobrys, J. Sakalauskas ir I. Daukus. Mechanikų sekc. vardu A. Didžiulis pranešė apie sumanytą steigti mechanines dirbtuves, priimant smulkius užsakymus, jas plečiant, prie jų steigiant mechaninius kursus (tekintojų ir pan.) bei amatų mokyklą.

— Arch. J. Mulokas gavo antrą vietą Toronto lietuvių bažnyčios projektų konkurse. Projektams ne iš Kanados atsirado sunkumų iš mutinės pusės. Iš viso buvo patiekta 10 eskizų.

— Studentas I. Kotovas, 1916 Canalport Ave., Chicago, Ill., parduoda „Huette“ I ir II dalį, 1948 m. naujas leidinys. Kaina už abi dalis \$10. Parduodama dėl susidariusių finansinių sunkumų.

— TŽ nr. 4 elektrikų sekcijos korespondencijoje įsibrovė netikslumas, pavadinant inž. V. Petraičio paskaitos temą. Turi būti: „Neutralaus taško iškrypimas žvaigždės jungime“.

MECHANINĖS BRAIŽYBOS KURSAI CHICAGOJE

Am. Liet. Inž. ir Arch. S-gos Chicagos sk. mechanikų sekcija š. m. vasario mėn. įsteigė trijų mėnesių mech. braižybos kursus, kurių tikslas — tremtinius išmokyti naujos profesijos ir tuo būdu suteikti galimumus pasirinkti lengvesnį ir geresnį darbą. Kursais susidomėjimas buvo labai didelis. Užsirašė per 80 asmenų. Toks gausus klausytojų skaičius iššaukė reikalą pasidalinti į dvi grupes. Viena grupė dirbo Bridgeporte, kita — Marquette Parko pradž. mokyklos patalpose. Mokslas vyko vakarais, 9 pam. savaitėje. Buvo dėstomos daugiau teoretinio pobūdžio žinios, negrinėjami brėžiniai, daromi apskaičiavimai ir t.t. Braižyti, gi, tekdavo klausytojams namuose, todėl teko visą laiką įtemptai dirbti. Tačiau kursų lankymas buvo labai uolus ir vadinamųjų „nubyrėjimų“ buvo nedaug. Didelė klausytojų dauguma ištvėrė iki galo. Baigė 65, jų tarpe 4 moterys.

Kursuose dėstė: kursų vedėjas V. Tamošiūnas, lektoriai J. Lenkevičius, A. Didžiulis ir V. Naudžius. Palyginus gana trumpu laiku lektoriai sugebėjo pateikti daug reikalingos medžiagos ir ją įšamontinti.

Kursų užbaigtuvės — alutis įvyko gegužės 24 d. Hollywood svetainėje. Jaukioje nuotaikoje širdingai pasikalbėta ir pasidalinta įspūdžiais. Kursantų vardu žodį tarė p. Gaška, Virpša, Veršinskis ir

Tamulevičius. Iš svečių ir kursų vadovybės kalbėjo: Kursų ved. V. Tamošiūnas, A. Didžiulis — ALIAS Chicagos sk. valdybos vardu, mechanikų sekc. vadovas J. Lenkevičius ir K. Burba — „Technikos Žodžio“ vardu. Buvo gautas raštu pasveikinimas iš PLIAS c. v. pirm. prof. J. Simoliūno. Pobūvio tvarkytoju buvo p. Siliūnas.

Kursams pasibaigus, pažymėjimų įteikimas įvyko birželio 1 d. Bridgeporto grupėi ir birželio 7 d. Marquette Parko grupėi, dalyvaujant prof. J. Simoliūnui — Pasaulio Liet. Inž. ir Arch. S-gos c. v. pirmininkui.

Paskatinta kursų sėkmingumu kursų vadovybė paskelbė užsirašymą į naują kursų grupę. Sėkmės. J. Tamulevičius

PASAULIO LIETUVIŲ ŽINYNAS

Baigiamas spaudai ruošti Pasaulio Lietuvių Žinynas netrukus bus atiduotas spausdinti. Organizacijos bei jų skyriai informacijas dar gali skubiai siūsti Žinyno Redaktoriui A. Simučiu, 41 W. 82 St., New York 24, N. Y.

Leidinyas apims plačiąją Pasaulio Lietuvių Bendruomenę. Žinyne taip pat bus informacijų apie inžinierių veiklą visuose kraštuose.

T Ž PRANEŠIMAI

— Garbės Prenumeratoriai (tąsa): Dr. St. Kudokas \$10 už 1951 ir 1952 m. (Cleveland), K. Činčius \$5 (Toronto, Ont., Canada), K. Klybas \$5 (Madison, Wisc.).

— Prenumeratoriai - rėmėjai (tąsa): S. Skobeika \$3 (Bridgewater, Mass.), N. Miškinis \$3 (Detroit, Mich.), V. Pilcika \$3 (USA Army, Calif.), S. Giedrikis \$3 (Newark, N. J.), A. Endziulis \$3 (Chicago, Ill.), A. Mažeka \$3 (E. Chicago, Ind.).

— Gegužės 10 d. įvyko TŽ Redakcinės Kolegijos ir Administracijos bendras posėdis. Nutarta kreiptis į visų kraštų PLIAS ir ALIAS skyrių valdybas, kad išsirinktų skyriaus korespondentą (ar pavestų tą darbą valdybos sekretoriui), teikti „Technikos Žodžiui“ iš skyriaus veiklos žinias ir šiaip telkti bendradarbius. Tuo būdu būtų žymiai pagyventas mūsų veiklos skyrius.

Kadangi „Technikos Žodis“ yra visų PLIAS ir ALIAS marių ir neorganizuotų technikos darbuotojų profesinis laikraštis,

svarstyta kuriuo būdu į šį bendrą profesinės spaudos darbą įjungti visas pajėgas. Nutarta, iš anksto susitarus, pavesti kai kurių paskirų TŽ numerių redagavimą kitų skyrių kolegoms, kad sutelktą ir suredaguotą numerio pagrindinę medžiagą (įjungus visus vietas bendradarbius) atitinkamu laiku prisiūstų Chicagos Redakcinėi Kolegijai spausdinimui. Nusistatyta pirmiausiai pasiūlyti Bostono, New Yorko, Kanados ir kt. skyriams. Tikimasi, kad bus susilaukta iš skyrių spaudos darbuotojų savanoriškos talkos ir tuo gyviau bus prisidėta prie profesinės spaudos bei S-gos veiklos ugdymo.

ATSIŪSTA PAMINETI

BICTI (News of the Society of Ukrainian Engineers in America) Nr. 1 (23) ir Nr. 2 (24). Ukrainiečių kalba nuo 16 iki 20 pusl., techniškas, iliustruotas žurnalas („Zinios“), leidžiamas JAV Ukrainiečių Inžinierių Draugijos New Yorke. Adresas: 208 East 6th Street, New York 3, N. Y. Kaina metams \$3, pask. nam. 50 ct. Draugijos nariai žurn. gauti nemokamai.

KNYGŲ LENTYNA. Vliko leidžiamas Lietuvių Bibliografijos biuletinis. Nr. 1—2 (44—45), 1952. 8 pusl. Sudarė A. Ružancovas, B. Kviklys ir B. Jacikevičius.

ATSPINDŽIAI. Nr. 1, Nr. 2 ir Nr. 3. Chicagoy leidžiamas nepriklausomas iliustruotas savaitraštis, 16 pusl. Redag. V. Meškauskas ir J. P. Palukaitis. Adresas: 1512 So. Komensky Ave., Chicago 23, Ill. Prenumerata mėnesiui \$1, metams \$9, iki š. m. galo \$6.

U Z U O J A U T A

„Technikos Žodžio“ kūrėjui ir techn. redaktoriui Grožvydui J. Lazauskui, mylimos dukrelės Grožvydos netekus, reiškia gilią ir nuoširdžią užuojautą.

ALIAS Centro Valdyba, New Yorke

Pasaulio lietuvių karių mėnesinis žurnalas

K A R Y S

gražiai iliustruotas, duoda daug įdomios medžiagos

Prenumerata: metams 4 dol.

Adresas: Karys, 156 Steamboat Rd., Great Neck, N. Y., U.S.A.

KAZYS KARAZIJA & CO.

GENERAL CONTRACTORS

ATLIEKA STATYBOS DARBŲ PROJEKTUS, SKAIČIAVIMUS, ŠAMATAS, DUODA TECHNIŠKUS PATARIMUS IR VYKDO STATYBOS DARBUS: NAUJŲ NAMŲ STATYBAS, SENŲ PASTATŲ PERDIRBIMUS IR ŠIAIP ĮVAIRIUS TAISYMAS.

2405 West 51st Street

Chicago 32, Illinois

Telef.: WALbrook 5-9763

Ar Jūsų TV bei RADIO gerai veikia?

Pritrykę lietuviai inžinieriai mielai jums padės
Sąžiningas, geras ir pigus

PATARNAVIMAS GARANTUOJAMAS

Skambinkite — DANube 6-6887

DAINA TELEVISION COMPANY
qualified engineers' service

3120 S. Halsted Street - DANube 6-6887

TECHNIKOS ŽODIS

LEIDZIA: Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-ga Chicagoje, Technikinės Spaudos Sekcija.

REDAGUOJA: Redakcinė Kolegija.
REDAKCIJOS ADRESAS: TŽ, c/o G. J. Lazauskas, 2419 W. Potomac Ave., Chicago 22, Ill. Tel. EV-4-5437.

ADMINISTRACIJOS ADRESAS: TŽ, c/o K. Bertulis, 1616 So. Christiana Ave., Chicago 23, Ill. Tel. RO-2-8120.

PRENUMERATA: JAV ir užsienyje metams \$2.00, pusm. \$1.00. Ats. nr. kaina 20 ct.